

Utbildningsutskottets betänkande

1976/77: 19

med anledning av propositionen 1976/77: 100 såvitt gäller anslag till vuxenutbildning jämte motioner

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen — efter fördragning av statsrådet Wikström — i propositionen 1976/77: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) förelagt riksdagen under avsnittet Vuxenutbildning (punkterna F 2—F 7 samt F 11—F 16) jämte yrkanden i motionerna 1976/77: 274, 380, 499, 546, 761, 766, 770, 964 och 988.

Regeringens förslag om anslag till Viss utbildning via radio och television m. m. (punkten F 1) samt Bidrag till driften av folkhögskolor, Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor och Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor (punkterna F 8—F 10) kommer utskottet att behandla senare.

1. Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 2—F 5 (s. 416—427) och hemställer

1. att riksdagen till *Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 7 072 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statliga skolor för vuxna: Material för självstudier* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 3 700 000 kr.,
3. att riksdagen till *Statliga skolor för vuxna: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 309 000 kr.,
4. att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen 1976/77: 100 för organisationen av grundutbildning för vuxna och kommunernas befattning med utbildningen,
5. att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen 1976/77: 100 för statsbidrag för kostnader för grundutbildning för vuxna,
6. att riksdagen till *Bidrag till kommunal vuxenutbildning m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 291 000 000 kr.

2. Bidrag till studiecirkelverksamhet. Regeringen har under punkten F 6 (s. 427—430) föreslagit riksdagen att

1. godkänna att 106 500 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket

genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet,

2. till Bidrag till studiecirkelverksamhet för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 507 000 000 kr.

Motionen

1976/77: 964 av herr Andersson i Lycksele m. fl. (s) såvitt gäller yrkandet 2 att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om uppdrag till folkbildningsutredningen i enlighet med vad som anförs i den till kulturutskottet remitterade motionen 1976/77: 962.

Utskottet

I budgetpropositionen konstateras att studiecirkelverksamheten har ökat starkt under senare år. En ökning förväntas även under budgetåret 1977/78. Skolöverstyrelsen har föreslagit vissa ändringar av statsbidragsreglerna. I avvaktan på resultatet av folkbildningsutredningens arbete begränsar sig regeringen till att bl. a. föreslå en höjning av statsbidraget per studietimme med 4 kr. Med den förväntade ökningen av verksamheten som grund och med hänsyn till ändrade bidragsregler beräknas utgifterna under förevarande förslagsanslag till ca 614 milj. kr. budgetåret 1977/78. Utgifterna föreslås bli täckta dels genom att 507 milj. kr. anvisas under förevarande anslagsrubrik, dels genom att 106,5 milj. kr. tillförs anslaget av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden. Utskottet tillstyrker förslagen i budgetpropositionen om medelstilldelning m. m. budgetåret 1977/78.

Folkbildningsutredningen bör enligt motionen 1976/77: 964 (yrkandet 2) få i uppdrag att utarbeta förslag till ändrade regler för studiecirkelstödet i syfte att sänka eller slopa åldersgränsen i vissa fall. Motionärerna finner det angeläget att man på detta sätt stimulerar en organiserad samvaro mellan barn och vuxna.

Folkbildningsutredningen har i uppdrag att bl. a. pröva om motiven för den nuvarande konstruktionen av statsbidraget till studiecirkelklar fortfarande kan anses giltiga. Den skall även särskilt uppmärksamma frågan om åldersgränsen i statsbidragsberättigade studiecirkelklar. Enligt vad utskottet inhämtat kommer frågan om åldersgränsen att behandlas i en debattskrift som utredningen ämnar ge ut till sommaren 1977. Utredningen är enligt utskottets mening oförhindrad att i samband med prövningen av frågan om åldersgränsen ta upp frågan om för barn och vuxna gemensamma studiecirkelklar. Något särskilt uppdrag till utredningen är således inte nödvändigt och riksdagen bör avslå motionen 1976/77: 964 yrkandet 2.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner att 106 500 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet,
2. att riksdagen till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 507 000 000 kr.,
3. att riksdagen beträffande visst uppdrag till folkbildningsutredningen avslår motionen 1976/77: 964 yrkandet 2.

3. **Bidrag till studieförbund.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 7 (s. 430—432) och hemställer

1. att riksdagen godkänner att 13 400 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Bidrag till studieförbund,
2. att riksdagen till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 16 300 000 kr.

4. **Bidrag till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet.** Regeringen har under punkten F 11 (s. 433—435) föreslagit riksdagen att till Bidrag till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 21 753 000 kr.

Motionen

1976/77: 761 av herr Alemyr m. fl. (s) såvitt gäller yrkandet att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ersättning till utbildning av löntagarorganisationernas skolinformatorer (yrkandet 3).

Utskottet

Statsbidrag utgår till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet sedan budgetåret 1970/71 (prop. 1970: 35, SU 1970: 107, rskr 1970: 273). Bidraget är i första hand avsett för stöd till utbildning av kortutbildade inom den fackliga rörelsen. Bidragsberättigad kurs skall till inte obetydlig omfattning avse utbildning i allmänna ämnen såsom samhällskunskap, nationalekonomi, psykologi, svenska, matematik eller produktionsteknik.

I budgetpropositionen föreslås att bidragen till resor, kost och logi höjs, vilket utskottet tillstyrker.

Utbildningsutskottet (UbU 1976/77: 13, p. 5) har nyligen tillstyrkt regeringens förslag (prop. 1976/77: 100, bil. 12, p. D 8) att särskilda planeringsråd för samverkan mellan skola och arbetsliv skall inrättas i varje kommun fr. o. m. den 1 juli 1977. Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO) har i en skrivelse till utbildningsdepartementet den 19 november 1976 begärt att särskilda medel skall utgå för utbildning av löntagarorganisationernas representanter i dessa planeringsråd.

I motionen 1976/77: 761 yrkas (yrkandet 3) att riksdagen skall ge regeringen till känna att medel ur förevarande anslag skall få användas för utbildning av såväl ledamöter i planeringsråd som fackliga skolinformatorer. Motionärerna hänvisar därvid till vad LO och TCO begärt i skrivelsen den 19 november 1976.

Utskottet anser det mycket väsentligt att de fackliga representanter som skall medverka i arbetet för en ökad kontakt mellan skolan och arbetslivet får förbereda sig för sina uppgifter genom utbildning. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse förslaget i budgetpropositionen att 2 milj. kr. skall avsättas för ändamålet. Som LO och TCO påpekat i sin skrivelse måste utbildningen först inriktas på ledamöterna i planeringsråden. Yrkandet 3 i motionen 1976/77: 761 bör alltså avslås av riksdagen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 21 753 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande utbildning av skolinformatorer avslår motionen 1976/77: 761 yrkandet 3.

5. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. Regeringen har under punkten F 12 (s. 435—440) föreslagit riksdagen att till Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 59 616 000 kr.

Motionerna

1976/77: 380 av herr Wiklund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att regeringen, i enlighet med hittillsvarande praxis, med generositet och i en positiv anda bör behandla eventuella framställningar från skolöverstyrelsen om ytterligare studietimmar för studieförbundens invandrarundervisning.

1976/77: 499 av herr Sundgren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 59 758 000 kr.,

1976/77: 546 av fru Sundström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder för att ge länsarbetsnämnderna möjlighet att bedriva uppsökande verksamhet bland invandrarkvinnor,

1976/77: 770 av fru Eliasson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att det vid avgiftsfri svenskundervisning m. m. för invandrare bör finnas möjligheter att få dispens från bestämmelsen om minst tio deltagare vid cirkelstarten, när särskilda skäl föreligger.

Utskottet

Undervisningen av invandrare har nu nått en betydande omfattning. Särskilt gäller det undervisning i svenska språket. Undervisningen bedrivs fortfarande försöksvis. Chefen för utbildningsdepartementet anser att åtgärderna på invandrarundervisningsområde bör vara tänjbara. Det skulle enligt hans mening därför inte vara lämpligt att nu låsa fast invandrarundervisningen i vissa bestämda former. Departementschefen anför vidare att han avser att föreslå regeringen att ge skolöverstyrelsen (SÖ) i uppdrag att genomföra en mera övergripande utvärdering av den hittills bedrivna invandrarundervisningen. En sådan utvärdering aviserades redan i förra årets budgetproposition, vilket utbildningsutskottet noterade med tillfredsställelse (UbU 1975/76: 23, p. 8, rskr 1975/76: 281). I enlighet med utskottets hemställan gav riksdagen som sin mening regeringen till känna vad utskottet då anförde om en sådan utvärdering, nämligen att den bör avse alla de former av undervisning som hittills försöksvis bedrivits med medel från förslagsanslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. Det gäller således undervisning i svenska med samhällsorientering dels till följd av lagen om rätt till ledighet och lön vid svenskundervisning för invandrare, dels för icke anställda invandrare. Det gäller även den särskilda samhällsundervisningen inklusive försöksverksamheten med cirklar i sömnad, matlagning, konsumentkunskap m. m., invandrarundervisningen vid folkhögskolor samt den uppsökande verksamheten bland hemarbetande invandrare och försöken med barn tillsyn i samband med studierna. Den övergripande utvärderingen av invandrarundervisningen m. m. bör bl. a. belysa om de totala resurserna för de olika verksamheterna varit tillräckliga. I samband härmed bör även belysas vilka kostnader det skulle medföra att jämställa invandrarundervisningen med studieförbundens övriga cirkelverksamhet, bl. a. avseende timtaksbegränsningen och andra särskilda regler för statsbidragsgivningen till invandrarundervisningen. Utvärde-

ringen bör även belysa i vilken utsträckning det varit möjligt att nå de mål som varit uppställda för olika kurser och verksamheter. Slutligen bör utvärderingen resultera i de förslag till förändringar och förbättringar av invandrarundervisningen som den kan ge anledning till.

Riksdagen har fr. o. m. budgetåret 1965/66 ställt medel till förfogande för den försöksvis bedrivna avgiftsfria undervisningen för invandrare i svenska språket med samhällsorientering. Undervisningen, vilken anordnas av SÖ i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och statens invandrarverk, bedrivs av studieförbunden. Inom en av riksdagen beslutad totalram av 650 000 studietimmar för budgetåret 1976/77 har 300 000 timmar fått disponeras för sådan undervisning som är en följd av lagen om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning (SFS 1972: 650) — s. k. lagbunden undervisning — och 350 000 timmar för undervisning av icke anställda invandrare. Genom särskilt beslut den 13 maj 1976 har regeringen låtit SÖ disponera högst 25 000 studietimmar redan budgetåret 1975/76 av de 650 000 studietimmar som avser budgetåret 1976/77. För innevarande budgetår återstår alltså 625 000 studietimmar. Regeringen har emellertid den 10 februari 1977 beslutat om en kraftig ökning av invandrarundervisningen med 200 000 studietimmar till sammanlagt 825 000. Ökningen avser främst undervisning av icke anställda invandrare.

I budgetpropositionen beräknas antalet studietimmar budgetåret 1977/78 till oförändrat 650 000, varav 300 000 för s. k. lagbunden undervisning och 350 000 för undervisning av icke anställda invandrare. Föredragande statsrådet föreslår att regeringen liksom innevarande budgetår skall kunna ändra den angivna ramen och fördelningen inom den.

Ett uttalande från riksdagen begärs i motionen 1976/77: 380 om att regeringen — i enlighet med hittillsvarande praxis — med generositet och i en positiv anda skall behandla eventuella framställningar från SÖ om ytterligare studietimmar för studieförbundens invandrarundervisning.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ramen för undervisning av invandrare i svenska språket under budgetåret 1977/78 och föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att vid behov ändra denna ram eller fördelningen inom den. Utskottet har noterat att regeringen nyligen kraftigt utvidgat ramen för innevarande budgetår och förutsätter att eventuellt uppkommande behov av en utökning under nästa budgetår kommer att bedömas i samma positiva anda som tidigare skett. Yrkandet i motionen 1976/77: 380 om ett särskilt uttalande från riksdagen kan avslås av riksdagen.

SÖ har föreslagit en uppmjukning av bestämmelsen om att vid cirkelstart minst tio deltagare bör vara närvarande. Enligt motionen 1976/77: 770 bör riksdagen uttala att det när särskilda skäl föreligger bör

finnas dispensmöjligheter från regeln om att minst tio deltagare skall delta vid starten av studiecirkel i svenska språket med samhällsorientering.

Enligt SÖ:s anvisningar till vissa bestämmelser om undervisning för invandrare i svenska språket m. m. (Aktuellt från SÖ 1976/77: 1) kan studierektor om särskilda skäl föreligger bevilja dispens att starta studiecirkel med lägst åtta deltagare. Att studiecirkel ej bör starta med färre deltagare än tio innebär enligt samma anvisningar att dessa tio skall vara närvarande vid någon av de tre första sammankomsterna (ej nödvändigtvis samtidigt). Särskilda bestämmelser enligt dessa anvisningar gäller för studiecirkel för personer intagna på sjukhus eller annan vårdinstitution, för personer med skiftarbete eller oregelbunden arbetstid, för sjöfolk ombord på fartyg eller för deltagare med liknande arbetsförhållanden. Särskilda bestämmelser gäller även beträffande deltagarantalet vid vissa cirkel för hemarbetande och vid cirkel med minst fyra deltagare med rätt till ledighet och lön vid svenskstudier. Motionärernas önskemål är således redan tillgodosett, varför motionen 1976/77: 770 bör avslås av riksdagen.

Föredragande statsrådet finner att den uppsökande verksamheten bland hemarbetande invandrare är betydelsefull och beräknar i enlighet med SÖ:s förslag medelsbehovet till 650 000 kr. nästa budgetår.

I motionen 1976/77: 546 hemställs om åtgärder för att ge länsarbetsnämnderna möjlighet att bedriva uppsökande verksamhet bland invandrarkvinnor. Motionärerna redovisar de positiva resultaten av den uppsökande verksamhet bland invandrarkvinnor som länsarbetsnämnden i Kopparbergs län bedrivit under år 1976.

Uppsökande verksamhet bland hemarbetande invandrare bedrivs av studieförbunden med medel ur förevarande anslag. De hemarbetande invandrarna kan även nås av den uppsökande verksamheten i bostadsområden som studieförbunden bedriver med medel under anslaget Bidrag till studieförbund. Uppsökande verksamhet anordnas även av länsarbetsnämnderna i deras arbete med aktivering av hemarbetande. Utskottet har inhämtat att den uppsökande verksamhet som länsarbetsnämnden i Kopparbergs län under år 1976 riktade till invandrarfamiljer — främst invandrarkvinnor — utfördes av personer inom respektive kommun i form av beredskapsarbete.

Utskottet delar föredragande statsrådets och motionärernas åsikt att den uppsökande verksamheten bland hemarbetande invandrare är betydelsefull och anser det angeläget att den får fortsätta. Utskottet tillstyrker den begärda medelsanvisningen om 650 000 kr. under förevarande anslag för budgetåret 1977/78. Det föreligger såvitt utskottet kan bedöma inte något hinder för länsarbetsnämnderna att — som skett i Kopparbergs län — inom sin ordinarie verksamhet och eventuellt med

hjälp av medel avsedda för beredskapsarbete genomföra kampanjer med uppsökande verksamhet speciellt riktade till hemarbetande invandrare. Några särskilda åtgärder från riksdagens eller regeringens sida behövs således inte nu för en fortsättning av den värdefulla verksamhet som redan påbörjats. Motionen 1976/77: 546 kan därför avslås av riksdagen. Utskottet vill emellertid starkt stryka under vikten av att de olika anordnarna av uppsökande verksamhet samarbetar och samordnar sin verksamhet så att de resurser som ställs till förfogande under skilda anslag utnyttjas på bästa sätt.

Invandrarundervisning bedrivs även i form av försöksverksamhet med studiecirklar i sömnad, matlagning m. m. samt i form av folkhögskolekurser. I budgetpropositionen beräknas att medelsbehovet för dessa båda aktiviteter budgetåret 1977/78 uppgår till ca 986 000 kr. respektive 500 000 kr.

I motionen 1976/77: 499 föreslås en ökning utöver förslagen i budgetpropositionen med 92 000 kr. till studiecirklar i sömnad, matlagning m. m. och med 50 000 kr. till folkhögskolekurser. Motionärerna hänvisar därvid till att särskilt hemarbetande invandrare genom dessa cirklar och kurser fått en möjlighet att pröva cirkelstudier och i lugna former erhålla undervisning i svenska.

Utskottet tillstyrker att medel till studiecirklar i sömnad, matlagning m. m. och till folkhögskolekurser anvisas i enlighet med förslagen i budgetpropositionen. Utskottet avstyrker alltså motionen 1976/77: 499.

Utskottet har inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot medelsberäkningen under förevarande anslag.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77: 100 och med avslag på motionen 1976/77: 380 bemyndigar regeringen att ändra den totala ramen för undervisning för invandrare i svenska språket med samhällsorientering och fördelningen inom den,
2. att riksdagen beträffande antalet deltagare i studiecirkel i svenska språket avslår motionen 1976/77: 770,
3. att riksdagen beträffande uppsökande verksamhet bland invandrarkvinnor avslår motionen 1976/77: 546,
4. att riksdagen beträffande ökning av verksamheten med studiecirklar i sömnad, matlagning m. m. samt folkhögskolekurser avslår motionen 1976/77: 499,
5. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77: 100 och med avslag på motionen 1976/77: 499 såvitt avser medelsanvisningen under förevarande anslag till *Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 59 616 000 kr.

6. **Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 13 (s. 440—442) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder*, för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 218 000 kr.

7. **Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet.** Regeringen har under punkten F 14 (s. 442—443) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kr.

Motionen

1976/77: 766 av herr Alemyr m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen

1. uttalar att Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) skall erhålla bidrag enligt samma grunder som löntagarorganisationerna,

2. beslutar att till Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 75 000 kr. förhöjt reservationsanslag på 605 000 kr.

Utskottet

Sedan budgetåret 1974/75 utgår bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet under ett särskilt reservationsanslag.

För nästa budgetår föreslår föredragande statsrådet att bidrag skall få utgå med högst 445 000 kr. till Lantbrukarnas riksförbund, med högst 65 000 kr. till Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO) samt med högst 20 000 kr. till Sveriges fiskares riksförbund. SHIO föreslås erhålla bidrag enligt samma grunder som löntagarorganisationerna, vilket utskottet tillstyrker. Utskottet tillstyrker även de beräknade bidragsbeloppen till de tre organisationerna.

Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) har i särskild skrivelse hemställt om statsbidrag till KLYS egen kursverksamhet samt till facklig kursverksamhet inom till KLYS anslutna organisationer vilka inte tillhör någon centralorganisation. Föredragande statsrådet är för närvarande inte beredd att tillstyrka KLYS hemställan om bidrag.

KLYS bör enligt motionen 1976/77: 766 få bidrag enligt samma grunder som löntagarorganisationerna. För detta ändamål yrkas att reservationsanslaget Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet skall ökas med 75 000 kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. Motionärerna konstaterar att KLYS inte är någon cen-

tralorganisation utan en samarbetsnämnd men menar att KLYS i de flesta avseenden fungerar som en centralorganisation vid behandling av frågor av gemensamt intresse för de anslutna organisationerna. Det är enligt motionärernas mening viktigt att stärka KLYS fackliga ställning och att KLYS genom välutbildade företrädare bereds möjligheter att fördjupa den fackliga verksamheten bland medlemmarna.

Utskottet, som är ense med föredragande statsrådet om att samarbetsnämnden KLYS inte bör få bidrag ur förevarande anslag nästa budgetår, avstyrker motionen 1976/77: 766.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande bidrag till KLYS enligt samma grunder som bidrag till löntagarorganisationerna avslår motionen 1976/77: 766 yrkandet 1,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77: 100 och med avslag på motionen 1976/77: 766 yrkandet 2 till *Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 530 000 kr.

8. Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m. Regeringen har under punkten F 15 (s. 443—444) föreslagit riksdagen att

1. godkänna att 15 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattededlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m.,

2. till Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

Motionen

1976/77: 274 av herr Alemyr m. fl. (s) — i motionen hänvisas till vad som anförts i den till socialförsäkringsutskottet remitterade motionen 1976/77: 250 — vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag under anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m. om statsbidrag till uppsökande verksamhet till företagargorganisationer.

Utskottet

Från förevarande anslag bestrids kostnader för bidrag till lokala fackliga organisationers uppsökande verksamhet på arbetsplatser samt kostnader för bidrag till centrala fackliga organisationer för grundläggande utbildning av fackliga studieorganisatörer m. m. Anslaget är uppfört med 1 000 kr. och utgifterna under anslaget täcks genom att medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influt-

na skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden har tillförts anslaget.

Enligt föredragande statsrådet bör ur förevarande anslag bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser samt bidrag till utbildning av studicorganisatorer m. m. kunna utgå till Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO) enligt samma grunder som till de fackliga organisationer som hittills fått del av detta bidrag.

I motionen 1976/77: 274 yrkas att riksdagen skall avslå regeringens förslag. Motiveringen återfinns i motionen 1976/77: 250 (behandlad i SfU 1976/77: 18). I denna konstateras att egenföretagarna inte betalar någon vuxenutbildningsavgift. Enligt motionärerna innebär den i budgetpropositionen föreslagna ordningen att löntagarnas medel kommer att förbrukas för företagarnas ändamål. Då förslag inte framläggs i propositionen om att egenföretagarna skall betala vuxenutbildningsavgift anser motionärerna att Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund och SHIO inte skall erhålla medel till uppsökande verksamhet.

Utskottet tillstyrker att bidrag till uppsökande verksamhet m. m. skall kunna utgå till Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund och SHIO enligt samma grunder som till de fackliga organisationer som hittills fått del av detta bidrag. Utskottet anser sålunda inte att det finns anledning för riksdagen att bifalla det i motionen 1976/77: 274 framförda avslagsyrkandet.

I budgetpropositionen beräknas utgifterna till 10 milj. kr. för den uppsökande verksamheten och 5 milj. kr. för utbildningen av studieorganisatorer m. m., vilka utgifter föreslås bli täckta genom att 15 milj. kr. tillförs anslaget av vuxenutbildningsavgiftsmedlen och av de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden. Anslaget föreslås liksom innevarande budgetår bli upptaget endast med ett formellt belopp.

Utskottet tillstyrker förslagen och hemställer

1. att riksdagen godkänner att 15 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m.,
2. att riksdagen till *Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen beträffande bidrag till vissa organisationer för kostnader för uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. bifaller propositionen 1976/77: 100 och avslår motionen 1976/77: 274.

9. **Bidrag till kontakttolkutbildning.** Regeringen har under punkten F 16 (s. 445—456) föreslagit riksdagen att

1. till Bidrag till kontakttolkutbildning för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 2 948 000 kr.,

2. reserverade medel på anslaget Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder, anslagsposten 3, för budgetåret 1976/77 överförs till detta anslag,

3. statsbidrag får utgå för utbildning av kontakttolkar m. m. i huvudsak i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Motionen

1976/77: 988 av herr Werner m. fl. (vpk) — i motionen hänvisas till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1976/77: 985 — såvitt gäller yrkandet att riksdagen uttalar att åtgärder bör vidtas för en avsevärd ökning av tillgången till tolkar med specialkunskaper, främst inom sjukvården, rättsväsendet och den sociala servicen (yrkandet 3).

Utskottet

Bidrag till kontakttolkutbildning har hittills lämnats ur anslagsposten Försöksverksamhet med tolkutbildning under reservationsanslaget Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder. Anslagsposten är budgetåret 1976/77 uppförd med 843 000 kr.

Skolöverstyrelsen (SÖ) har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag den 31 maj 1974 utarbetat en plan för utbildningen av kontakttolkar enligt de regler som gäller för dels studiecirkelverksamhet, dels ämneskurser vid folkhögskola.

Föredragande statsrådet förordar att utbildningen av kontakttolkar skall genomföras i stort sett efter de riktlinjer som SÖ föreslagit. Utbildningen skall omfatta dels utbildning av kontakttolkar inom i allmänhet två av de fyra områdena socialtolkning, sjukvårdstolkning, arbetsmarknads- och arbetsplatstolkning samt rättstolkning, dels utbildning av handledare. Kontakttolkutbildningen skall enligt föredragande statsrådets uppfattning kunna anordnas som studiecirkel, ämneskurs vid folkhögskola, kombination mellan ämneskurs och studiecirkel samt som lång ämneskurs vid folkhögskola. Resurser beräknas i enlighet med SÖ:s förslag för utbildning av 1 800 kontakttolkar under budgetåret 1977/78. Målet är att totalt omkring 7 200 kontakttolkar skall få utbildning under en fyraårsperiod. Totalt beräknas 2 948 000 kr. under det nya förslagsanslaget Bidrag till kontakttolkutbildning för budgetåret 1977/78. Vidare föreslås att reserverade medel på anslagsposten Försöksverksamhet med tolkutbildning inom reservationsanslaget Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder för budgetåret 1976/77 skall överföras till det nya förslagsanslaget. Slutligen hemställs att statsbi-

drag skall få utgå för utbildning av kontakttolkar m. m. i huvudsak i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Åtgärder för en avsevärd ökning av antalet tolkar med specialkunskaper, främst inom sjukvården, rättsväsendet och den sociala servicen, yrkas i motionen 1976/77: 988 (yrkandet 3). Motiveringen återfinns i motionen 1976/77: 985 (remitterad till arbetsmarknadsutskottet). I denna motion uttalas att invandrarna ofta får en dålig social service och dålig sjukvård på grund av språksvårigheter och att de också har svårt att tillvarata sina intressen i rättsliga sammanhang. Motionärerna anser att bristen på tolkar är katastrofal och att detta är särskilt påtagligt inom den psykiatriska vården och rättsväsendet.

Utskottet delar den av SÖ uttalade uppfattningen att tolkservice ofta är den avgörande förutsättningen för att invandrarna skall kunna fungera i det svenska samhället. Utskottet anser liksom föredragande statsrådet att behovet av tolkservice kommer att bestå under över-skådlig framtid. Målet för utbildningen är att den enskilda invandraren skall få en fullgod tolkservice vid kontakter med myndigheter, företag och organisationer. Det är därför av vikt att tolkutbildningen, som nu föreslås, ökas och att den föreslagna planen för fyra år genomförs. Dessa åtgärder tillgodoser enligt utskottets uppfattning önskemålen i motionen 1976/77: 988, varför motionens yrkande 3 inte behöver för-anleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner förslagen i propositionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande åtgärder för en avsevärd ökning av tolkutbildningen avslår motionen 1976/77: 988 yrkandet 3,
2. att riksdagen till *Bidrag till kontakttolkutbildning* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 948 000 kr.,
3. att riksdagen godkänner att reserverade medel på reservationsanslaget *Bidrag till särskilda vuxenutbildningsåtgärder*, anslagsposten 3, för budgetåret 1976/77 överförs till förslagsanslaget *Bidrag till kontakttolkutbildning*,
4. att riksdagen godkänner att statsbidrag får utgå för utbildning av kontakttolkar m. m. i huvudsak i enlighet med vad som förordas i propositionen 1976/77: 100.

Stockholm den 10 mars 1977

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Larsson i Staffanstorp (c), Nordstrandh (m), Jönsson i Arlöv (s), Johansson i Skärstad (c), Wiklund (s), fröken Hörlén (fp), herrar Gustafsson i Barkarby (s), Karlsson i Mariefred (c), fru Hjelm-Wallén (s), herrar Strindberg (m), Sundgren (s), fröken Rogestam (c), herrar Hagberg i Örebro (s) och Ullenhag (fp).

Reservationer

1. vid punkten 4 (Bidrag till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet) av herrar Alemyr, Jönsson i Arlöv, Wiklund, Gustafsson i Barkarby, fru Hjelm-Wallén, herrar Sundgren och Hagberg i Örebro (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet anser" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det mycket väsentligt att de fackliga representanter som skall medverka i arbetet för en ökad kontakt mellan skolan och arbetslivet får förbereda sig för sina uppgifter genom utbildning. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse förslaget i budgetpropositionen att 2 milj. kr. skall avsättas för ändamålet.

Då utbildningen av de fackliga skolinformatorerna inte tagits upp till behandling i budgetpropositionen anser utskottet att riksdagen med bifall till motionen 1976/77: 761 yrkandet 3 som sin mening bör ge regeringen till känna att medel ur förevarande anslag skall få användas för utbildning inte bara av ledamöter i planeringsråd utan även av skolinformatorer vid sidan av råden.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande utbildning av skolinformatorer med bifall till motionen 1976/77:761 yrkandet 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. vid punkten 7 (Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet) av herrar Alemyr, Jönsson i Arlöv, Wiklund, Gustafsson i Barkarby, fru Hjelm-Wallén, herrar Sundgren och Hagberg i Örebro (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar "Utskottet, som" och slutar "motionen 1976/77: 766" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först erinra om att KLYS sedan några år tillbaka har regelbundna förhandlingsliknande överläggningar med regeringen. KLYS och de anslutna organisationerna bedriver enligt utskottets mening en mycket viktig verksamhet och det är ett samhällligt intresse att företrädarna för KLYS och till KLYS anslutna organisationer är fackligt kunniga. Utskottet anser mot denna bakgrund att KLYS bör erhålla bidrag till central kursverksamhet enligt samma grunder som löntagarorganisationerna. Detta bör riksdagen med bifall till motionen 1976/77: 766 yrkandet 1 som sin mening ge regeringen till känna. För budgetåret 1977/78 bör KLYS erhålla bidrag med högst 75 000 kr. ur reservationsanslaget Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet, varför detta bör höjas till totalt 605 000 kr.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande bidrag till KLYS enligt samma grunder som bidrag till löntagarorganisationerna med bifall till motionen 1976/77: 766 yrkandet 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
2. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77: 100 och med bifall till motionen 1976/77: 766 yrkandet 2 till *Bidrag till vissa organisationers centrala kursverksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 605 000 kr.

3. vid punkten 8 (Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, m. m.) av herrar Alemyr, Jönsson i Arlöv, Wiklund, Gustafsson i Barkarby, fru Hjelm-Wallén, herrar Sundgren och Hagberg i Örebro (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "framförda avslagsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar helt den uppfattning som kommer till uttryck i motionen 1976/77: 274. Bidrag till uppsökande verksamhet m. m. skall inte kunna utgå till Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund, SHIO eller annan egenföretagarorganisation så länge egenföretagarna inte betalar vuxenutbildningsavgift. Med bifall till motionen 1976/77: 274 avstyrker alltså utskottet regeringens förslag i denna del.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande bidrag till vissa organisationer för kostnader för uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. avslår propositionen 1976/77: 100 och bifaller motionen 1976/77: 274.

1. 關於「新學制」之實施，教育部已於前月
 2. 呈請行政院核准，自本年九月一日起，全國
 3. 各級學校，均應遵照新學制辦理。其舊學制
 4. 之學校，應於本年九月以前，一律改行新學
 5. 制。其有因故不能如期改行者，應於本年十
 6. 一月以前，一律改行新學制。其有因故不
 7. 能如期改行者，應於本年十二月以前，一
 8. 律改行新學制。其有因故不能如期改行者，
 9. 應於本年十二月以前，一律改行新學制。

10. 關於「新學制」之實施，教育部已於前月
 11. 呈請行政院核准，自本年九月一日起，全國
 12. 各級學校，均應遵照新學制辦理。其舊學制
 13. 之學校，應於本年九月以前，一律改行新學
 14. 制。其有因故不能如期改行者，應於本年十
 15. 一月以前，一律改行新學制。其有因故不
 16. 能如期改行者，應於本年十二月以前，一
 17. 律改行新學制。其有因故不能如期改行者，

18. 應於本年十二月以前，一律改行新學制。

19. 關於「新學制」之實施，教育部已於前月
 20. 呈請行政院核准，自本年九月一日起，全國
 21. 各級學校，均應遵照新學制辦理。其舊學制
 22. 之學校，應於本年九月以前，一律改行新學
 23. 制。其有因故不能如期改行者，應於本年十
 24. 一月以前，一律改行新學制。其有因故不
 25. 能如期改行者，應於本年十二月以前，一
 26. 律改行新學制。其有因故不能如期改行者，

27. 應於本年十二月以前，一律改行新學制。

28. 關於「新學制」之實施，教育部已於前月

29. 呈請行政院核准，自本年九月一日起，全國

30. 各級學校，均應遵照新學制辦理。其舊學制

31. 之學校，應於本年九月以前，一律改行新學

32. 制。其有因故不能如期改行者，應於本年十

33. 一月以前，一律改行新學制。其有因故不

34. 能如期改行者，應於本年十二月以前，一

35. 律改行新學制。其有因故不能如期改行者，

36. 應於本年十二月以前，一律改行新學制。